

● KES PÄÄSEB RIIGIKOKKU?

Pärnu neelab Lääne-Eesti valimisringkonna

Valimiskomisjon soovitas vähendada riigikogu valimisringkondade arvu 12-lt seitsmele, kuue aasta pärast, aastal 2023 ootab Saare-, Lääne- ja Hiiu- ja Pärnumaa piirkonda liitumine Pärnumaaga.

**KAIE ILVES
KAIRE REILJAN
ANDRUS KARNAU**
info@le.ee

Praegu jaguneb Eesti 12 valimisringkonnaks. Uue kava järgi oleks valimisringkondi seitse. Seni on Läänemaa moodustanud ühe ringkonna koos Saare- ja Hiiu- ja Pärnumaaga.

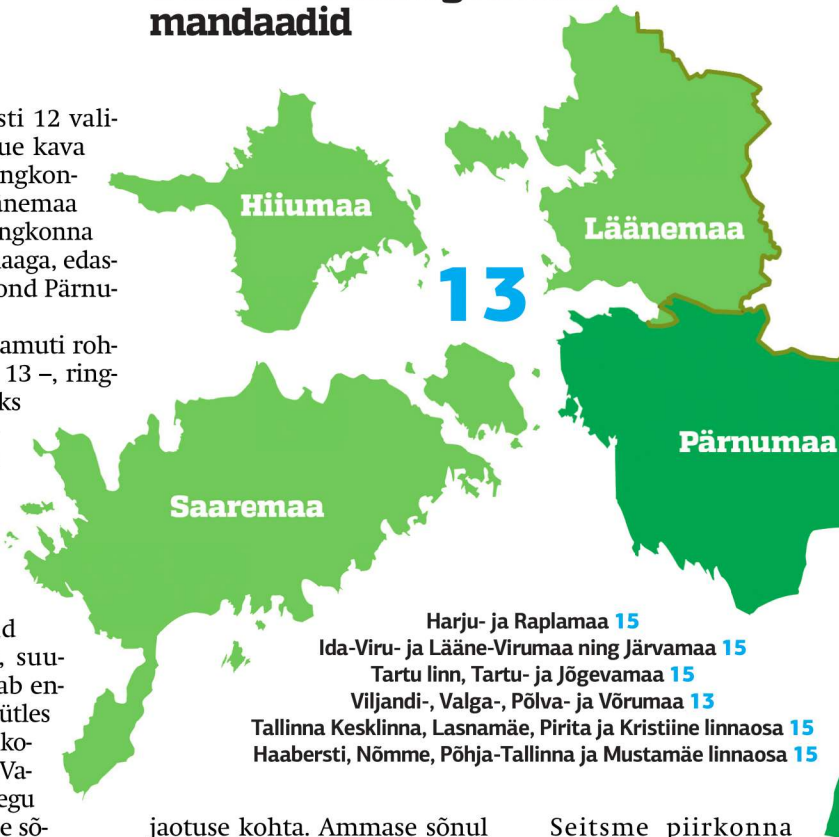
Mandaate oleks samuti rohkem – kuue asemel 13 –, ringkond ise aga muutuks nii suureks, et Läänemaa ei pruugi enam keegi riigikokku pääseda.

Sõidavad üle

„Läänemaa kandidaatide jaoks häid variante pole. Uus, suurem piirkond kujutab endast Pärnu oblastit,” ütles Läänemaa saadik riigikogus Andres Ammas (Vabarakond). Juba praegu on läänlasel Ammasel sõnul keeruline võita saarlaste ja hiidlaste südameid.

„Pärnakad sõidavad meist lihtsalt jõuga üle,” ütles Ammas uue valimisringkondade

Uued valimisringkonnad/ mandaadid

jaotuse kohta. Ammasel sõnul ootab meid seitsme ringkonna puhul hiidlaste saatus, kes seni vaid paaril korral on ühe kandidaadi taha koondudes suutnud oma mehe Toompeale viia.

Seitsme piirkonna plaanil on Ammasel sõnul siiski ka häid külgi: „See on õiglane, kui piirkonnad on enam-vähem ühesu- rused – siis on Läänemaa vali-

ja hää sama tähtis kui näiteks harjumaalase oma.”

Suuremates piirkondades on väiksematel erakondadel kergem kas või üks mandaat saada. „Rohkem erakondi parlamendis tähendab rohkem demokraatiat ja rohkem debatti,” ütles Ammas.

Suurtes ringkondades eristuvad aga staarpoliitikud teistest veel rohkem. „Piirkondlikult tuntud perspektiivikal te- gijal on keeruline võis- telda ko- genud poliitika- haide või tuntu- denägu- dega,” ütles Ammas.

Riigikogu liige Lauri Luik (Reformierakond) peab seitsme piirkonna plaani hirmutavaks. „Tundub, et selle plaani on teinud inimene, kes pole kunagi realselt valimistega kokku puutunud,” ütles Luik.

Luik märkis, et ei kujuta ette, kuidas sellises ringkonnas poliitikut inimesteni jõuavad. „Niigi on meie valimisringkonnas kolm maakonda, mis on oma identiteedilt ja olemuselt väga erinevad, nüüd plaanitakse veel üks liita,” ütles Luik. Suuremate ringkondade puhul tekib Luige sõnul oht, et väiksemate piirkondade saadikud ei pääse enam lõgile. „Väiksemate kohtade hää ei jõua parlamenti,” ütles Luik.

Suured ja võrdsed

Esialgu on segane, kas uued valimisringkonnad hakkavad kehtima juba järgmisteks riigikogu valimisteks. Ammasel sõnul on riigikogu liikmedki valimiskomisjoni uute mõtetega esialgu kursis vaid meedia kaudu. „Vähe tõenäoline, et muudatused võiksid kehtima hakata enne 2023. aastat,” ütles Ammas.

Seitsme ringkonna plaan on üks neljast, kuid seni kõige sobivamaks arvatud.

Riigikogu liige Jaanus Karilaid (Keskerakond) pooldaks hoopis teist varianti, mis poolitaks Harjumaad. „Üks pool Läänemaa, teine Läänemaa ja Hiiu- ja Pärnumaale, kuna kahe viimase tömbekeskus on Tallinn, mitte Pärnu,” ütles Karilaid. Saaremaa

läheks aga kokku Pärnumaaga. „Selline lahendus sunnib jälgima ääremaa arengut ka peaministrikandidaatidel,” märkis Karilaid.

Karilaid ütles, et uued võimalikud ringkonnad hakkavad suure tõenäosusega kehtima aastal 2023.

„Ma eeldan, et seda ei tehta enne 2019. aasta valimisi, kuigi pole sellele kinnitust saanud. Aasta enne valimisi nii põhimõtetelisi muudatusi teha ei tohi ega ole ka reaalne,” ütles Luik.

Riigihalduse minister Jaak Aab ütles, et ei pea tõenäoliseks, et saabusvateks valimisteks hakataks midagi muutma. „Seitse piirkonda praegu oleks liiga radikaalne – see jagaks Eesti täiesti ringi. Peab olema teatud aeg, ka poliitikutele, kes kavatsevad kandideerida. Nad peavad ette teadma, et plaane teha,” ütles Aab.

Vabariigi valimiskomisjon teatas eelmisel nädalal, et kui riik jagada seitsmeks piirkonnaks, on mandaatide arv ringkonnas võimalikult võrdne ning ringkonnad on piisavalt suured, et vähendada demograafiliste muudatuste mõju.

Riigikogu põhiseaduskomisjon arutab uut valimiskorda tuleval nädalal.

UUS

SNICKERS Workwear FlexiWork
õmbusteta alussärk
9425/0418 **65 €**

SNICKERS Workwear FlexiWork
õmbusteta aluspüksid
9428/0418 **54 €**

SNICKERS Workwear AllroundWork
Soft Shell jakk
1200/0404 **108 €**

SNICKERS Workwear Power Winter
talvepüksid
3619/0404 **117 €**

SNICKERS Workwear talvejope
1178/0404 **192 €**

Hinnad sisaldavad käibemaksu 20% ja kehtivad kuni kaupsojakkub.

TAMREX

TAHAN PARIMAT!

Vähemaga ei lepi!

*SNICKERS Workwear **TALVEJOEGA** (art 1100/0404 või 1100/9504) saad **KINGITUSEKS WINDSTOPPER® TALVEMÜTSI!**

SNICKERS Workwear WINDSTOPPER® talvemüts
art 9093/0418 TAVAHIND 47 €
TASUTA*

SNICKERS Workwear AllroundWork 37.5®-isolatsiooniga talvejope
Vähekuluv, hästi istuv ja vettupidav – see on sobiv tööjakk just siis, kui temperatuur langeb. Eelpainutatud käised ja venivad paanid õlgade tagaosas annavad maksimaalse liikumisvabaduse. Tihe 3D-võrkvooder seljaosas hoiab kinni õhku, et suurendada isoleerimist, soojust ja mugavust.
1100/0404
1100/9504 **130 €**

UUS KAUPLUS KURESSAARE
Tallinna 80a

TAMREX OHUTUSE OÜ

Tel 654 9900 Faks 654 9901 e-post: tamrex@tamrex.ee www.tamrex.ee

TALLINN Laki 5, Pärnu mnt 130, Katusepapi 35 • TARTU Aardla 114, Ringtee 37a • PÄRNU Riia mnt 169a, Savi 3 • RAKVERE Pikk 2 • VILJANDI Riia mnt 42a • JÕHVI Tartu mnt 30
VÕRU Piiri 2 • VALGA Vabaduse 39 • NARVA Maslovi 1 • HAAPSALU Ehitajate tee 2a • PAIDE Pikk 2 • JÕGEVA Tallinna mnt 7 • TÜRI Türi-Alliku • RAPLA Tallinna mnt 2a • KEILA Keki tee 1

UUS KAUPLUS KURESSAARE
Tallinna 80a

● JUHTKIRI

Kas tahame staar-riigikogu?

Valimiskomisjoni plaan jagada Eesti valimisringkonnad ümber pole esmapilgul paha. Teatud hulk enam-vähem ühesuurusi ringkondi enam-vähem võrdse mandaatide arvuga – miks ka mitte. See tagaks kõikide piirkondade võrdse esindatuse riigikogus. Suuremates valimisringkondades oleks ka väiksematel erakondadel võimalik saada kas või üks mandaat. See aga on ainult asja üks külg.

Kui vaadata moodustatavaid ringkondi lähemalt, siis mis pistmist on Haapsalul Pärnu, Viljandil Võru või Narval Paidega? Eestis on laias laastus kahte tüüpi kandidaate: ühed, kes löövad igal pool läbi, ja teised, kes saavad ühes maakonnas (või linnas) 90 protsenti häali, aga kõrvalmaakonnas (linnas) ei saa ühtegi. Siis hakkab lugema see, kui palju selles ühes või teises on valijaid. Kui on palju, saab kohapealt inimene valituks, kui on vähem, ei saa ilmaski.

Eesti on küll väike riik, aga mitte nii pisi-ke, et kõik kõiki tunneks. Tuntakse nomenklatuuri ehk suhteliselt väikest osa ühskonnategelasi, ettevõtjaid, saatejuhte, näitlejaid jt, kellest igaühest võib heal juhul saada poliitik. Ka poliitilist nomenklatuuri ehk staarpoliitikuid endid on üsna piiratud hulk.

Teoreetiliselt võiks terve Eesti olla üks valimisringkond, sel juhul saaksime endale staar-riigikogu. Võimalik, et see polekski halb, sest me ju valiksime neid, kes on end juba ühel või teisel moel tõestanud, ja me valiksime nad tervet riiki, mitte valda või linna juhtima.

Praktiliselt see siiski väga hea mõte ei oleks, sest need, kes valitsevad tervet riiki, peaksid seda tervet riiki ka tundma, vähemalt kollektiivselt peaksid nad seda tundma, ja see on võimalik vaid juhul, kui riigikogus on ikkagi ka eri piirkondade inimesed, igati tublid ja targad, aga mitte staarid. Karta on, et see pole võimalik ei ühe ega ka seitsme valimisringkonna puhul.

● TEISED LEHED

13 miljonit eurot saab võtta minister Kadri Simsonilt

EPL. Valitsuse otsus tuleva aasta 1. veebruarist alkoholiaktsiise plaanitud vähem tõsta kahandab riigieelarve planeeritud tulu ligi kümne miljoni euro võrra. Selle augu katmiseks võiks loobuda maakonnaliinidel tasuta ühistranspordi pakkumisest. See läheks maksma 12,9 miljonit eurot, mis tähendab, et plaanist loobudes jääks paar miljonit eurot ka üle, kirjutab Eesti Päevaleht oma juhtkirjas.

Tasuta transpordi ideest loobumine või selle edasilükkamine on valitsusele veel vastumeelsem kui aktsiisitõusu pidurdamine, sest see kuulub Keskerakonna armastatuimate valimislubaduste hulka. Aga olge ometi riigimehed – kui majandus- ja taristuminister Kadri Simson pole aastaga suutnud logisevat ideed kindlamatele jalgadele seada, siis tõenäoliselt see idee ei toimi.

Idee järgi peaks tasuta transport aitama maainimesed liikuma. Nii oleks, kui ühissõidukid jõuaksid kõikjale, kiiresti ja sageli. Paraku jätavad sõidugraafikud soovida isegi Tallinnas, ülejäänud Eestist rääkimata. Ilma sõidugraafikuid optimeerimata ja tihendamata saab tasuta maakonnatranspordist aga järjekordne raharaiskamisprojekt, mis inimeste liikumisvõimalusi märkimisväärselt ei paranda.

● LAUSELAEN

„Eesmärk on see, et ebaõnnestumine ei viiks endast välja ega edu-seisus kaotaks fookust.”

Kaia Kanepi, LE, 25. november 2017

Suuga teeb suure turu, käega ei kärbsepesagi

Haapsalu turu teemat on veeretatud kui kuuma kartulit juba pikki aastaid. Kahju, aga jutust pole asi selle aja jooksul suurt kaugemale edasi liikunud.

Kui linnajuhid lähiajal midagi kardinaalset ette ei võta, on karta, et uut turgu me niipea veel ei näe. Mind pani imestama Lääne Elus (18.11.2017) ilmunud lugu sellest, et Haapsalu linnavalitsusel puudub praegu turu arendamise plaan ja aselinnapea Peeter Vikmani ning ehitus- ja planeerimisosakonna juhataja Aivar Seina sõnul nad praegu ületüldsegi turu arendamisega ei tegele. Kui praegu ei suvatseta asja-aga tegelda, millal siis veel?

Tahaks tuletada meelde eelmiste kohaliku omavalitsuse valimiste järgset aega 2013. aastal. Uuest võimaliku koalitsioonileppes rääkides andis värske Haapsalu volikogu esimees Jaanus Karilaid lubaduse, et koalitsioon nüüdisajastab Haapsalu turu. See tähendab Keskerakonna munitsipaalide idee täideviimist. Turg saavat uue väljanägemise, samuti siseruumid. Projektki juba olla olemas ja see lebab aselinnapea Peeter Vikmani laual. Paraku on aeg andnud arutuse – turu projekti polnud ei aselinnapea laual ega laua all.

Lubadus oli lihtlabane vale praeguse riigikogu õiguskomisjoni esimehe suust. Karilaid saab end õigustada ainult Inglise suurmehe Winston Churchilli sõnadega: „Oma sõnade söömine pole mul kunagi see dehäireid põhjustanud.”

10. aprillil 2015. aastal Lääne Elus ilmunud artiklis „Haapsalu Linnajandust hakkab juhtima Alo Lõps” lubas uus linna äriettevõtte juht, et kõige tähtsamaks ülesandeks peab ta tegelemist Haapsalu turuga, sest linna haljastusega pidavat asjad korras olema.

„Turul on vaja teha suuri ümberkorraldusi, sest praegu ei meelita see kauplajaid ega ostjaid,” kõlasid tookord Lõpsi sõnad. Väga õiged ja kohased sõnad. Aga jällegi ainult lubadused...

HEINO TAMM
Haapsalu
linnakodanik

Ei taha aga poliitikuist lubajate suhtes liialt ülekohtune olla. Nüüd, mil oleme elanud suurte lubaduste valguses juba üle ühe valimistsükli, võiks rääkida ka mõningaist „väikestest edasiminekutest” turuplatsil. Maha on lammutatud nõukogude aja lõpul turule kerkinud putkad, turuplats on asfalteeritud. Küsiks: oli siis neid lammutustöid mõtlematult ja kiirustades vaja teha? Või oleks nende kinniste kauplemiskohtadega võinud mõne aja siiski oodata? Oodata, kuni turu projekt valmis ja raha-gei leitud.

Putkad ei olnud hullemas seisus kui praegune turuhoo- ne ning mõningase väikese kōpitsemisega saanuks nad veel mõne aja edukalt toimida. Võinuks ju ka tollase turu projekti autori Inga Rauaga samuti konsulteerida. Minule jääb üllatuseks, et kultuurimälestiste riiklikus registris numbril all 453 figureerib seniajani XX sajandi arhitektuurimälestise näitena 1983. aastal valminud Haapsalu turukompleks. Siit veel kord: oli siis ikka õigustatud linna ühe ajaloolise mälestise sellisel kombel julm mahalõhkumine?

(Haapsalu turg ei olnud riikliku kaitse all, kuigi muinsuskaitseamet soovitas linnavalitsusel turukompleksi säilitamist kaaluda – toim.)

Raha on kulutatud turu korrastamiseks juba üksjagu, on aga selge, et turu haldaja arusaamad nüüdisaegsest toimivast turust on väga hägusad. Vaid

● **Küsiks: oli siis neid lammutustöid mõtlematult ja kiirustades vaja teha? Või oleks nende kinniste kauplemiskohtadega võinud mõne aja siiski oodata?**

Ratase valitsuse sihitu maksupoliitika

Us valitsus on osanud silma paista sihitu maksupoliitikaga. Õigupoolest on neil siht selge: riigikassa tuleb täis saada nii, et tulumaksuvaba tulu kasvab 500 euron ja kolmelapselise pere toetus samuti poole tuhandeni kuus.

Kui hakata kõiki makse meelde tuletama, mida Jüri Ratase valitsus on lubanud ja ähvardanud sisse seada, läheb nimekirja väga pikaks. Panditulumaks, pakendimaks, automaks, suhkrumaks – neist kõigist oleme kuulnud, aga õnneks või kahjuks pole neid kehtestatud. Kavas oli ka pangamaks, mis lõpuks moonduks pankade avansiliseks tulumaksuks. Midagi on siiski ka kehtestatud. Dividendide tulumaks kärpus 14 protsendini.

Peamine on samuti tehtud – 500eurone maksuvaba tulu koos astmeliselt väheneva maksuvaba tuluga. Kas saite aru? Ma ei hakka selgemalt kirjutama, sest seda polegi võimalik paremini väljendada. „Meie maksusüsteem ei ole valitsuse tegevuse tõttu enam lihtne ja selge. See ei ole paraku enam midagi, mille üle uhkust tunda,” kirjutab europarlamenti liige Kaja Kallas, kellest on peagi saamas opositsiooni ehk Reformierakonna liider.

Eestis pole kunagi varem nii olnud, et inimese maksukoormus sõltub tema sissetuleku suuruselt. Siiani oli lihtne, sest raamatupidaja arvu-

ANDRUS
KARNAU
Lääne Elu
peatoimetaja

tas palgast 180 eurot maksuvabalt ja ülejäänult 20 protsenti. Maksumuudatuse kõige valusam osagi peitub selles, et väga väikest ja väga suurt palka saavad inimesed ei pea midagi arvutama, aga arvutama peavad hakkama keskmikud. Mis on tüütu selle poolest, et ega 1700–2000eurone kuupalk ole summa, mis lubaks inimesel end jõukana tunda.

Mis puudutab maksusüsteemi lihtsust, siis Kaja Kallas eksib. Reformierakonna valitsus seadustas üheks aastaks madalapalgaliste tagasimakse ja see polnud sugugi lihtne arvutus. Lihtsaks tegi asja küll see, et tagasimakse saamiseks ei pidanud tegema midagi muud, kui esitada maksuametile avalduse. Maksuamet arvutas ise. Aga kui meenutame, siis ka selle maksu kehtestamise eel ütlesid kritiseerijad, et see soodustab maksupettusi ja madalapalgalist tööd. Kas see oli nii? Minu meelest mitte.

500eurone maksuvaba tulu kahtlemata soodustab madalapalgalisi töökohti, venitab ettevõtluse struktuuri muutusi, aga ülehinnata seda ka ei maksaks.

Ratase valitsus paistab olevat ühe idee valitsus. Teeme 500 eurot maksuvabaks! Aga järgmise sammu astumiseks, et tulude maksustamine teha üheselt arusaadavalt astmeliseks,

platsi asfalteerimisega ja mõne tuulekaitseta katusealuse kauplemiskoha tekitamisega ei too turule kauplajaid ega ostjaid juurde. Asfaldi alla oli võimalus paigaldada elektri- ja veetorus-tikud. Vee olemasolu andnuks kätepesu ja veevõtu võimaluse, elektri olemasolu aga võimaluse kauba tasumiseks pangakaardiga ning võimaldaks turul kauplemist ka kuuma kohvi ja soojade küpsetistega, samuti saanuks korraliku välisvalgustuse.

Päev enne kohaliku omavalitsuse valimisi 14. oktoobril jagas Haapsalu Linnahoolduse juht Alo Lõps jällegi Lääne Elus lubaduse, et turuplatsilt vihmavee äravool tehakse korda koha, juba järgmisel nädalal. Läks aga jällegi nii nagu alati – suu puhtaks lubadus täideti mitte nädal, vaid peaaegu kuu aega hiljem, novembris.

Meie kohalike poliitikute väljapaisatud valede puhul häirib kõige enam see üleolev suhtumine, kui nad ei viitsi isegi neid valinud rahvale head ja hoolivat valet välja mõelda või teatraliselt näidata, kuidas nad ka kogukonnast ja inimestest lugupidavalt hoolivad.

Pole mingit kahtlust, et Haapsalu vajab tänapäevast ja aasta ringi toimivat turgu. Turul tuleks luua keskkond ja mitte võtta kasutusele ainult müügi-ruutmeetreid, vaid pakkuda inimestele ka elamuskogemusi, mis on nüüdisaegses avalikus ruumis vältimatu komponent. See poleks mitte lihtsalt turg, seal võiksid toimuda teemapäevad, õpitoad, näitused, degusteerimised jms. Nii endil jääb puudu ideedest, võiks neid edukalt ammutada üleaedsete Skandinaaviamaade väliturgudelt. Aeg on aru saada, et turul ei peaks enam ametis olema mitte ainult kohamaksu kasseerija, vaid aeg on mõelda ka projektijuhile, kes paneks sõna otseses mõttes turu elama.

neil julgust või jõudu enam ei olnud. Nii on olnud ka muude maksudega. Automaksu puhul ei olnud aru saada, kas see on keskkonna- või varamaks. Panditulumaksu puhul ehk kontsernisest laenude maksustamisel lasi valitsus ettevõtjail endast üle sõita. Nii läks ka suhkrumaksuga ja võib minna alkoholiaktsiisiga. Ka viimase puhul on otsustamata, kas see on terviselõiv või tavaline riigikassa täide.

Opositsioon Reformierakonnast naudib seda, et Jüri Ratase valitsus ei suuda enda majanduspoliitikat sõnastada ega veenvalt kaitsta. Valitsuse rahandusminister kõneleb pigem purjetamisest, üks majandusministreist on massinud end skandaalidesse, teine aga Keskerakonna populistlikku ideoloogiasse. Peaministripartei viimane lootus näib olevat vastne Tallinna aselinnapea Aivar Riisalu, kes omal rahvalikul moel suudaks ehk veenda, kuidas uusi makse maksta. Aga vist hindan ka teda üle.

Dividendide maksustamine naaberriikidega võrreldes konkurentsivõimeliselt ja madalapalgaliste maksukoorma kergendamine on õiged sammud, aga kuhu edasi? Reformierakondlik lihtne ja muutumatu maksusüsteem oli selge ja arusaadav loosung. Mis on Keskerakonna maksuideo?

Kolumn on ilmunud ajalehes Postimees.

Ridala vallavalitsuse registripidaja-referent Kaire Viiluste (vasakul) ning kultuuri- ja haridusnõunik Maire Vilbas hakkavad tööle Haapsalu linnavalitsuses. Vallavalitsuse arvuteid hooldav Uuemõisa kooli arvutiõpetaja Rando Pajuste jääb Uuemõisa maha.

● HALDUSREFORM

Kõik Haapsalu ja Ridala ametnikud saavad tööd

Haapsalu linnavalitsuses hakkab järgmisest aastast elu korraldama 53 inimest, ettepanek uude linnavalitsusse tööle asuda tehakse kõigile senistele töötajatele.

KAIRE REILJAN
kaire@le.ee

Reedel kinnitas Haapsalu linnavolikogu linnavalitsuse kui ametiasutuse uue struktuuri, mis näeb ette 52,9 teenistuskohata. Neist 32,4 on ametikohta ja 20,5 töökohta. Haapsalu linnasekretäri Erko Kalevi sõnul eristab ametikohata ja töökohta see, et ametniku otsused puudutavad linnakodaniku, töötaja täidab aga pigem tehnilisi ülesandeid, nagu näiteks raamatute ja registripidajad.

Mõlema asutuse töötajatega on enne räägitud, kuid Haapsalu linnasekretäri Erko Kalevi sõnul algavad ametlikult läbirääkimised nüüd, mil struktuur on kinnitatud. Tööle hakkab uus linnavalitsus 1. jaanuarist.

Võimalust linnavalitsuses tööle hakata pakutakse kõigile senistele Haapsalu linna ja Ridala vallavalitsuse töötajatele. „Ettepanek tehti, aga kõik ei võtnud seda vastu,” ütles Haapsalu linnapea Urmas Sukles. „Kuna osa

Haapsalu linnavalitsuse struktuur

- Linnavalitsus: **linnapea ja 4 aselinnapead**
- Linnavalitsuse kantsleil – juhib linnasekretär, **11 töötajat**
- Finantsosakond, juhib **finantsjuht, 9 raamatupidajat**
- Ehitus- ja linnakeskkonnoosakond – **5 töötajat**
- Maa- ja planeerimisosakond – **6 töötajat**
- Sotsiaalosakond – **9 töötajat**
- Haridus- ja kultuuriosakond – **6,5 töötajat**

ALLIKAS: HAAPSALU LINNAVALITSUS

puhul tööülesanded muutuvad, on neil võimalus võtta ka koondamine, ja osa läheb pensionile,” lisas Kalev. Ridala vallavalitsuses pensioniealisi töötajaid ei ole, linnavalitsuses aga küll.

Juhivad aselinnapead

Uue linnavalitsuse struktuuri aluseks on senise Haapsalu linnavalitsuse struktuur, kuid mitte üks ühele. Valdakonniti töötavad küll osakonnad, kuid neid ei juhi mitte osakonnajuhatajad, vaid vastava valdkonna aselinnapead. Ase- linnapeadele alluvatele osakondadele lisandub linnavalitsuse kantsleil, mis töötab linnasekretäri käe all, ning finantsosakond, mida juhib linna finantsjuht Martin Schwindt.

Ülesannete jaotuses puudutavad suurimad muudatused senist maa-, linnakeskkonna- ja ehitusosakonda, mille ülesanded ja töötajad jagunevad nüüd kahe osakonna – ehitus- ja linnakeskkonna ning maa- ja planeerimisosakonna – vahel.

Haapsalu linnavalitsuse maa- ja planeerimisosakonda juhtiv aselinnapea Helen Rammu selgitas, et kõik, mis puudutab ehitust, jääb esimese, kõik mis puudutab hooldust, teise alla. Maa- ja planeerimisosakond tegeleb ka planeeringute ja maaküsimustega. „Seal on kolm suurt valdkonda: planeeringud, keskkond,

maa-asjad, lisaks veel arengukavad,” selgitas Rammu.

Osakondades on nõunike ja spetsialistide töökohad. Sukles selgitas volikogu ees, et sisult on nõunikud samad mis peaspetsialistid, kuid keeleliselt peeti nõunikku paremaks.

Loss jääb tühjaks

Kuigi uus linnavalitsus hakkab ametlikult tööle 1. jaanuarist, kolivad ametnikud Uuemõisa lossist Haapsalu Posti tänava linnavalitsuse majja järk-järgult. Sukles sõnul püütakse ruumid korraldada ja kolida kiiresti. „Kindlasti on Uuemõisas inimesi veebruarini, kõik sõltub sellest, kuidas linnas kohad vabanevad,” ütles Rammu.

Linnavalitsuse teeninduspunkti, kus mõni ametnik alaliselt istuks, Uuemõisa ei jää. Küll aga on Rammu sõnul võimalik, et osa Uuemõisa mõisast võiks jääda kohaliku omavalitsuse kasutusse, näiteks valge saal ja veel mõned ruumid.

Linnapea lubas turule ehitada 5–6 putkat

Haapsalu linnapea Urmas Sukles ütles reedel Haapsalu volikogus, et suuri investeeringuid turule ei planeerita, kuid kavas on ehitada 5–6 putkat.

Reformierakonna kandidaadid Lauri Luik ja Urmas Koppe esitasid linnapeale järelepärimise, millega soovisid selgitusi turu seniste lettide ja putkade lammutamise ja turu perenaise töölt vabastamise asjaolude kohta.

Sukles selgitas, et ohtlikud ja mädanenud katusealused ja turuputkad lammutati. Lammutustööd teostas Haapsalu Linna-

hoolduse osatühing. Ühtegi luba selleks ei väljastatud, sest tegemist oli kergehitistega, mis ei olnud ehitusregistris. Lammutustöö läks maksma ligi 9500 eurot.

Luige küsimusele, kas on kindel, et tururajatised polnud kultuurimälestisena kaitse all, vastas Sukles: „Ma väidan, et ei olnud.” Lääne Elu andmetel oli Inga Raua projekteeritud Haapsalu turg muinsuskaitseameti poolt arvatud 20. sajandi ehituspärandi hulka, kuid polnud kaitse all.

Pärast lammutamist korraldati turuhoone fassaadi ja sisetruustiku asfalteeritud turuplats ja rajati torustik. Vastuseks küsimusele, miks ühendati sajuveekanaliseerimine novembris, kuigi plats oli asfalteeritud juba suve hakul, ütles Sukles, et töö teostaja loobus ja teatas sellest alles septembris.

Sukles sõnul on linnavalitsus sel aastal investeerinud turu 30 000 eurot, millest 17 000 eurot on riigikogu liikme Jaanus Karilaiu toodud katuseraha. Edasiseks tegevuseks linnal graafi-

kut ei ole. „Linnal pole raha, et teha suuri investeeringuid. Praegu siseturu linna rahaga ehitada pole mõistlik,” ütles linnapea. Sukles lisas, et ilmselt küsib linnavalitsus järgmisel aastal luba kulutada 10 000–15 000 eurot, et ehitada 5–6 turuputkat.

Turu perenaise Katrin Rannamäe ametist vabastamise kohta ütles Sukles, et Rannamäe pole ametist vabastatud. „Rannamäe on kalmistu heakorratöötaja, kelle lisatöös on kuni siiani turu suvine heakord,” ütles Sukles.

KAIRE REILJAN

Laevakaitsja ema: see oli uskumatu rõõmusõnum

Esmaspäeval sai teatavaks kohutuotsus, millega rahuldati Indias kinni peetud Eesti laevakaitsjate apellatsioonkaebus.

Haapsalust pärit laevakaitsja Kristo Koha ema Ülle Koha ütles Lääne Elule, et see oli suur rõõmusõnum, mida esimesel hetkel uskudagi ei julgenud.

Uudise India Chennai kohutu otsuse kohta sai Ülle Koha meili teel. E-kirja saatis advokaat. Veidi hiljem tuli teade ka välisministeeriumilt. Kõige positiivsema stsenaariumi korral pääsevad laevakaitsjad juba täna vabadusse. „Ma loodan. Õigeks mõistetud inimesed peaks ju vabaks saama. Nüüd jääb lootust konsuli ja välisministeeriumi abile,” lisas Ülle Koha.

Advokaatidelt saadud info kohta, et India prokuratuuril on võimalus otsus 90 päeva jooksul edasi kaevata, ütles Koha, et seda ei oska keegi praegu ennustada. „Ma ei tea ju praegu, mis uudis homme tuleb ja mis edasi saab.”

Kristo Koha ema ütles, et uudis oli teadmatusel vaatamata suur rõõmusõnum. „Esimesel hetkel ma ei suutnud seda uskudagi, sest see vahepealne aeg on väga raske olnud,” tunnistab ta.

India Tamil Nadu osariigi politsei aresteeris laeva meeskonna 2013. aasta 18. oktoobril. Vahepealsel ajal on perekonnad

meestega ühendust pidanud kirja teel. Ühel korral sai Ülle Koha poega vanglas ka külastada. „Kristo on tublisti vastu pidanud nagu kõik mehed seal – nad on väga tublid. Kirjutame palju kodus toimunud ja muudest Eesti uudistest – see kõik huvitab neid. Ja nad on suutnud oma vaimu ja ka füüsilist hoida,” rääkis Ülle Koha.

Koha sõnul teatati Eesti laevakaitsjate peredele, et välisministeeriumi asekancler Anneli Kolk sõidab teisipäeval Chennai, et kohtuda India Tamil Nadu osariigi ametivõimudega ja aidata kaasa meeste kiirele Eestisse naasmisele. „Ta külastas ka oktoobri lõpus, novembri alguses vanglas meie mehi, mis mõjus neile positiivselt – seda oli tõesti kirjades tunda ja aru saada,” ütles Koha. „Olen väga tänulik Eesti rahvale, kes uskus meie meeste süütusesse, ja meie riigi abile,” ütles Koha.

Praegu pole teada, millal 35 laevakaitsjat, teiste seas 14 Eesti kodanikku, vabaks saavad. „Seal on omad protseduurid, kohtu otsus peab jõudma ametlikke kanaleid pidi vanglasse,” ütles välisministeeriumi pressiesindaja Maria Belovas BNSile. Piraaditõrjelaeva Seaman Guard Ohio meeskonda kuulub 35 liiget, kelle hulgas oli 14 Eesti kodanikku.

LEMMI KANN

Naisteühenduste ümarlaua auhinna pälvis Leili Mutso

Naisteühenduste ümarlaua 2017. aasta Valge Lindi auhinna pälvis Läänemaa naiste tugikeskuse juhataja Leili Mutso (pildil).

„Leili Mutso sõbralikkus, usaldusvärsus ja pühendumus on väärtuslikud tema töös vägivalla kogunud naiste ja lastega ning suhtlemisel kolleegidega,” ütles naisteühendus-

te ümarlaua eesistuja Harda Roosna.

Kõik see on nõudnud väga palju nii Mutso enda kui ka tugikeskuse kaastöötajate vabatahtlikku tööpangust. Mutso liitus Läänemaa naiste tugikeskusega pärast selle loomist 2014. aasta kevadel ning sai kohe tugikeskuse eestvedajaks.

BNS

MEIOOMEIOOMEIOOMEIOO

ESIMENE ADVENT HAAPSALUS

2.12
kl 17
Haapsalu toomkirik

2.12
kl 18
Lossiplats

Robert Jürjendal
kitarrid

Jaan Tammsalu
sõnad ja mõtted

Advendiküünla süütamine

TASUTA

HAAPSALU

#uuskontsert

Kadakarallil tuli lastel nuputada...

...ja takistusi ületada.

2 x ERAKOGU

Kaitseliidu noortejuhid korraldasid Kadakaralli

Ülemöödunud pühapäeval kogunesid Allgallika puhkekompleski öuele 21 Läänemaa noor-
kotkast ja kodutütar koos oma
juhendaja Heli Eskoga välimat-
kavõistlusele Kadakaralli.

Viis rühma noori lasteaiast
viienda klassini jaotati sujuvalt
viie kontrollpunkti vahel. Pär-
ast stardipauku oli ärevusest
ühelt jalalt teisele hüppamist
oi kui palju. Teadmisi ja koos-
tööoskusi sai rakendada takis-
tusriba ületamisel, meditsiini-
punktis, täpsusviskes ja mets-
loomade jalajälgede tundmises.

Noored ise pidasid konku-
rentsitult parimaks ülesandeks
takistusriba ületamist, rõõmu
valmistas ka oigav „veritseva“
käega kannatanu. Üksmeelselt
leiti, et tegelikult olid kõik üles-
anded vahvad ja sellist üritust
võiks teinekordki korrata.

Mõni osaline, kes on juba
mitmendat aastat tarkusi ko-
gunud, leidis, et rada oli lihtne.
Teised, kellel oli see matk esi-
mene selletaoline, olid rõõm-
sad, et ühes tükis ikka finišisse
jõudsid. Enim leiti, et mõned
matkatarkused siiski pagasisse
lisandusid: oli selleks koostöö-
oskus, haava sidumine või soo-
jad sokid kummikutes.

Kahel nädalavahetusel ok-
toobris ja novembris läbisid
kaitseliidu noortejuhid vaba-
tahtliku noortejuhi kursuse.
Kursusel õppisid noortejuhid
Pärnumaa, Saaremaa, Rapla ja
Lääne malevast. Peale teooria
oli kursustel ka praktiline
ülesanne – korraldada matka-
mäng maastikul.

KAIDI SITS
kaitseliidu noortejuhide kursusel
osalejate nimel

Peoõhtul esinenud paarid lähevad nüüd tuurile.

ERAKOGU

Kullamaal oli peoõhtu „Laulud ja tantsud tähtedega“

Kullamaa keskkooli traditsioo-
nilise söu „Laulud ja tantsud
tähtedega“ piletid müüdi väl-
ja ja korraldajad panid osa pub-
likut ka lavale istuma.

„Piletid said otsa, jah, mõne
koha joonistasime juurde,“ üt-
les Kullamaa keskkooli huvi-
juht Riina Gilden. Põrandal oli
151 ja laval 28 istekohta. Seega
tuli reede õhtul laulu- ja tant-
sunumbreid vaatama ligi 200
inimest.

Sõul „Laulud ja tantsud täh-
tedega“ esinevad paarid, milles
üks pool on kooliõpilane ja tei-
ne täiskasvanu. Osa paare tant-
sib, osa laulab. „Sel aastal oli
mõnes paaris ka teine pool õpi-
lane,“ ütles Gilden.

Publik valib raha purki las-
tes oma lemmiku. Lauludueti-
dest võitsid seekord Anita Lipu

ja Guido Ulejev, tantsupaaridest
Villem Mihk ja Riina Gilden. Ko-
gutud raha läheb muusikaklas-
si vaiba ja rahvariiete ostmiseks.
„Ma ei tea veel, kui palju pileti-
tulu tuli, aga purkidesse pandi
üle 400 euro,“ ütles Gilden.

Sõul oli ka žürii, millesse
kuulusid Lääne-Nigula volikogu
esimees Neeme Suur, ansamb-
li Regatt liige Mattias Musto-
nen, kellel on Kullamaa kan-
dis suvekodu, Kullamaa kesk-
kooli viiastlane Kadi Mäe, Kulla-
maa abivallavanem Katrin Viks
ja Kullamaa keskkooli õpetaja
Veikko Hallik.

Riina Gildeni sõnul lepitati pä-
rast pidu tordilauas kokku, et
selgeks õpitud kavaga minnak-
se tuurile, ja kavas on esinemi-
ne nii Ristil kui ka Lihulas.

TARMO ÕUEMAA

Piiskop õnnistas Haapsalu lipuväljaku

ARVO TARMULA

Piiskop Tiit Salumäe õnnistas pü-
hapäeval Haapsalus vabadussõja
mälestussamba juurde ehitatud
lipuväljaku, mis sai valmis riigi
ja linnavalitsuse koostöös Ees-
ti vabariigi 100. sünnipäevaks.

Varem oli mälestussammas
Lossiplatsis kolmest küljest üm-
bristatud pargimuruga, nüüd kivi-
väljakuga. Lipuväljaku projekti
tegi arhitekt Kersti Lootus. Ehitas
Lõuna-Eesti firma OÜ Kivipart-

ner. Töö algas augusti lõpus ja
sai valmis oktoobris.

Haapsalu linnavalitsus sai
30 000 eurot toetust rahandusmi-
nisteeriumi programmist, mille
eesmärk on toetada suuremate

asulate lipuväljakute väljaaren-
damist Eesti vabariigi juubeli aas-
taks. Kokku maksis väljaku ehi-
tus 74 310 eurot, puudujääva ra-
ha maksis Haapsalu linn.

TARMO ÕUEMAA

HUVITAV ARHEOLOOGIA

Mandel kirjutas Maidla uurimisloo raamatuks

Arheoloog Mati Mandel esitles üle-eelmisel laupäeval Kullamaal raamatut „Maidla muinaskalmistu saladused“, mis võtab kokku ligi 15 aasta pikkuse uurimise tulemused.

KAIRE REILJAN
kaire@leee

Mandel tödes, et siiski jäi ka pal-
ju sellist, millele vastuseid veel ei
ole: „Mõistatused on nagu mit-
me peaga lohe – lahendada ühe
ära, mitu tuleb asemele.“

Praeguse Lääne- ja Raplamaa
piiril asuv Maidla muinaskalme
on suurim läbiuuritud muinas-
kalmistu, kus matuseid katnud
kivistiku kogupindala oli ligi
2400 ruutmeetrit.

Ehted ja mustrid

Tegemist oli ka erakordselt rik-
kaliku kalmega, kust koguti li-
gi 10 000 leidu, mille mitmeke-
sisus hämmastas uurijaid. Leiu-
materjal ulatus relvadest ehete ja
tööriistadest lukkudeni. Maidla
leidude hulgas on näiteks ka ha-
ruldasi kulla ja hõbedaga kaunis-
tatud mõõgapidemeid. „Rikaste
inimeste asjad, osa toodud Root-
sist, aga palju on ka Skandinaa-
via eeskujul kohapeal tehtud,“
rääkis Mandel.

Arheoloogi sõnul oli raamatu
üks eesmärk just tuua piltidena
huviliste ette võimalikult palju
Maidla leiumaterjalist, et need
ei jääks muuseumihoidlatesse
peitu. Maidla kalme, mida uuriti
aastatel 1983–1990 ja 2011–2015,
koosneb kolmest osast: esimese-
na uuritud kalmesse on maetud
5.–6. sajandil, teise ja kolmandas-
se 10.–13. sajandil. Mandeli sõ-

Arheoloog Mati Mandeli elutöö sai kaante vahele.

TOOMAS HUIK

nul võib arvata, et iga kalme on
kuulunud eraldi perele.

Põletusmatuste kõrval lei-
ti kalme servast ka põletamata
matuseid. Suur osa põletamata
matustest oli ilmselt juba mu-
inasajal rüüstatud, kuid üks rik-
kalik naisematus andis muistse
tekstiili uurijatele Jana Ratase-
le ja Riina Rammole võimaluse
pronksspiraalide järgi rekonst-
rueerida mustreid, mida naised
oma rõivaste kaunistamiseks on
kasutanud.

Antropoloog Raili Allmäe on
analüüsinud Maidla kalmest lei-
tud inimluud ning osteoloog Liina
Maldre loomaluid. Nii nen-

de kui ka numismaatik Ivar Lei-
muse ülevaade Maidlast leitud
müntidest on lisatud vastilmu-
nud raamatusse.

Mandeli sõnul olid Maidla kal-
me arheoloogilised kaevamised
viimased suured kaevamised en-
ne metallidetektoristide ajastut,
mis tähendab: võis kindel olla, et
kõrvalised inimesed polnud kal-
met rikkumas käinud. Ta lisas,
et praegu korjavad detektoris-
tid esemed kalmest välja ja sel-
lega läheb kaduma ka uurimi-
seks oluline info.

Mandeli sõnul oli raamatu-
esitlus Kullamaal tänuvõla lu-
nastamine kohaliku rahva ja

eelkõige Maidlast pärit ajaloo-
õpetaja Ilmar Jõesoo ees. „Ilmar
Jõesoo suur soov oli, et sellest
kalmest tuleks raamat,“ tunnista-
tas Mandel.

Jõesoo oli see, kes 1981. aastal,
mil sovhoos hakkas kalmeväl-
ja põlluks kündma, sellele pea-
le sattu, tööd seisma pani ja ar-
heoloogid kohapeale kutsus. Kal-
me päästmise kõrval oli Jõesoo
ekspeditsioonile abiks ka prak-
tiliste murede lahendamisel, kui
kalmete uurimine 1983. aastal
lahti läks.

Külarahva katuse all

Teist korda tulid arheoloogid
Maidlasse tagasi 2011. Mati Man-
deli sõnul oli tal hingele jäänud,
et kalmeväli, mis pidi pärast ar-
heoloogide lahkumist põlluks
saama, sovhoosikorra lagune-
mise tõttu ikka korrastamata
oli. Nüüd võeti kasutusele sõe-
lumistehnika ja uuriti läbi eel-
miste kaevamiste mullahunnik-
ud. Ühtlasi uuriti senise kal-
me ümbrust ja avastatigi kol-
mas kivistik.

Vastilmunud raamat Maidla
kalme uurimisest on ühelt poolt
uurimiskokkuvõte, teisalt aga an-
nab aimu, kuidas arheoloogid
oma tööd tegid. Olid ju arheolo-
gid mitmel suvel osa Maidla kü-
laelust, leides peavarju kohalikes
kaludes. Esitluselgi tänati Maidla
küla inimesi, kes arheoloogide-
le nende uurimistöös abiks olid.

TÄHTIS VÕISTLUS

Uuemõisa koolilapsed said Robotexil eriauhinna

Uuemõisa lasteaed-alkkool sai Euroopa suurimal robotikasündmusel Robotex oma võistlusklassis ühe kahest eriauhinnast.

TARMO ÕUEMAA
tarmo@le.ee

Reedest pühapäevani Tallinnas peetud Robotex oli varasematest veelgi suurem. Ainuüksi roboteid oli üle 1500 ja riike mitukümmend. Võistlusi peeti paarikümnes võistlusklassis, lisaks töötoad, demonstratsioonid, näitused.

Eesti 200

Üks osavõturohkemaid oli Insplay Roboliiga võistlus kuni 12aastastele lastele, millest võitis osa üle 120 võistkonna.

Võistlustöös oli seal isevalmistatud matt või keskkond koos programmeeritud robotiga, mille teema on EV 200 ehk Eesti vabariik 100 aasta pärast.

Erinevalt teistest Robotexi võistlustest ei ole Roboliigas tähtis kiirus ja jõud ega selgitata ka 1.–3. koha võitjaid. Küll aga anti välja kaks eriauhinda, millest ühe sai Uuemõisa kool.

„Meie kooli poiste võistlustöös viis robot teleportatsioonikapi abil Eesti lipu Marsile. See oli väga nutikalt tehtud ja seal läks vaja kolme robotit,” rääkis Uuemõisa kooli haridustehnoloog Sirje Sinitskaja, kes kiitis lapsevanem Jano Aserit, et see oli võistkonna juhendamise enda peale võtnud.

Sinitskaja enda võistkond ehitas maailma, milles ei ole enam kuigi palju naftat ja kus liiguvad inimesed nii palju kui võimalik kondiauruga. Roboteid selles maailmas siiski on, näiteks pääste- ja politseirobot.

Kolmas Uuemõisa võistkond, mida juhendas Margus Nerman, oli ehitanud tulevikku Eesti, kus ei saa autorastate all surma ükski inimene ega loom. Selleks olid 5. klassi tüdrukud õpetanud robotid seisma jääma iga takistuse ees. „Korraldajate meeldis väga, et meie EV 200 ei olnud sellised maailmad, kus robotid teevad inimeste eest kõik ära,” ütles Sinitskaja.

Robotikas on koos nii insenerimõtlemist arendav robotite ehitamine kui ka arvutihuvi soodustav robotite programmeerimine.

Uuemõisa koolilapsed Anna-Britt Aser, Anete Pindmaa, Ariina Kuldmeri, Siie Grete Klemmer, Riho Tapner, Kauri Kliss, Marta Klooster, Ada Loviise Silmpärg, Ines Ira ja Maria Linda Nerman Robotexil.

SIRJE SINITSKAJA

Innoka taastuenergia masinate leiutamise töötuba.

ANGELA LEPPIK

Uuemõisa koolis on robotikaringid läinud mõne aastaga nii populaarseks, et ringe käivad abiks juhendamas ka lapsevanemad. „Meil on robotikaring kolm korda nädalas. Näiteks esmaspäeviti, kui on 1. ja 2. klassi lapsed, on osalejaid üle 30,” ütles Sinitskaja.

Inseneri robot

Martna võistkonnad löid kaasa tõsisel VEX-robotite võistluses. Võistkond Martna Gäng tuli eestlaste seas oma grupis teiseks. „Puldiga tuli robotit juhtida, et see ülesande täidaks,” rääkis Martna kooli 6. klassi õpilane Karl Suur. „Rõngad tuli posti otsa tõsta.”

Nii Suur kui ka teised Martna noored käivad Haapsalus tegutses innovatsioonikeskuse Innokas robotikaringis.

„VEX-isid saabki Läänemaal ainult Innokas proovida,” ütles Innoka eestvedaja Angela Leppik. „VEX on juba tõsisem inseneritehniline robot, mitte alga- ja mänguasi.”

Innokas korraldas laupäeval Robotexil töötua taastuenergia teemal. „Osalejaid oli palju ja õeldi, et see oli üks toredamaid õpitubasid,” ütles Leppik.

Läänemaalt oli osalejaid rohkemgi, kuid eile pärastlõunaks ei olnud Robotexi korraldajad jõudnud maakonnapõhist osalejate statistikat veel kokku arvutada.

Noarootsi tuli saalihokimeistriks

Saalihoki Läänemaa rahvaliiga parim meeskond on Noarootsi, kes alistas finaalis Nõva 3:2. Kolmanda koha mängus oli SK Suroon 7:3 parem Vormsist.

Läänemaa rahvaliigal käib 25. hooaeg. Peale saalihoki võisteldakse rahvaliiga meistritiitlit ka korvpallis, võrkpallis ja jalgpallis. Noarootsi koosseis: Targo Neemrand, Kauri Adman, Lauri Pelapson, Risto Kalm, Silver Schönberg, Joosep Vaikre ja Kristjan Niibon.

Turniiri suurim väravakütt oli Rauno Ollema (Nõva) ja parim väravavaht Targo Neemrand (Noarootsi).

ENN KERGE Noarootsi saalihokimeeskond.

ERAKOGU

Juhan Lukk võitis triatlonikarika

Laupäeval oli Tartu Eesti rahva muuseumi teatrisaalis triatloniliidu pidu, kus tunnustati oma ala parimaid. Aasta parima triatleedi tiitli sai meestest Marko Albert (38) ja naistest Kaidi Kivioja (24). Kivioja sai selle tiitli kuueandat korda järjest.

Nii triatlonis kui ka duatlonis said Eesti karikaetappide kokkuvõttes iga vanuserühma kolm parimat meest ja naist karikad.

Läänlastest sai vanuserühmas 60–69 triatloni võidukarika Juhan Lukk, duatlonis sai ta teise koha. Suusataja taustaga Lukk elab Paliveres.

Triatlon teeb Eestis võidukäiku, sest laste seast tuleb uusi sportlasi. Lukk on võistelnud peale Ees-

Juhan Lukk.

MALLE ELVET

ti karikaetappide ka Tartu Milli Igamehetriatlonil, samuti Otepää Ironmani rahvatriatlonil.

Läänemaal pole triatlon eriti levinud ala, sest sportlased oskavad kehvasti ujuda.

MALLE ELVET

LÜHIDALT

ERAKOGU

Läänemaa parimad korvpallurid õpivad Ridalas ja Orul

22. novembril Haapsalu spordikeskuses peetud Läänemaa koolispor- di liidu 7.–9. klassi õpilaste korvpallimeistrivõistlustel osales 7 poiste ja 3 tüdrukute võistkonda.

Poisid alustasid turniiri kahes alagrupis, kust kaks esimest pääsesid poolfinaali.

Kolmanda koha mängus võitis Oru kool Lihula gümnaasiumi 21:19. Finaalis võitis Ridala põhikool Noarootsi kooli 16:13 ja tuli esimest korda Läänemaa koolispor- di liidu meistriks korvpallis. Võistlusel osalesid ka Virtsu põhikool ning Taebala kool ja Haapsalu põhikool.

Tüdrukute turniiril oli seekord teistest parem Oru kool (pildil). Haapsalu põhikool oli teine ja Noarootsi kool kolmas. Ridala põhikooli poiste võistkond: Jarmo Lempe, Targo Kokvel, Marten Suurküla, Tarvo Põldmaa, Marko Mardi, Egor Kasepõld, Tanel Toomemägi ja Kendra Kurisman, õpetaja Pille Raudsepp.

Oru kooli tüdrukute võistkond: Luise Tünnpuu, Rebeka Villakov, Triin Kahn, Lisete Lääts, Anna-Brett Aviste, Janela Palmiste, Lisett Mary Aasmaa, Alica Nõmberg ja Andra Reidla, õpetaja Renno Silde.

Erkki Lass

ERAKOGU

Laskjad võitsid kaks hõbemedalit

Põlvas Eesti kuni 16aastaste meistrivõistlustel laskmises ei jäänud meie noored seekordki medalita. Haapsalu spordikooli õpilased võitsid kaks hõbemedalit ja ühe pronksi.

Seekordsel võistlusel olid suuremad ootused seotud olümpiakir- laskmise harjutusega. Sellele eel- nenud võistlustardid andsid ootu- se isegi kolmikvõiduks. Paraku on üks asi võistelda endast vanema- tega ja teine olla omavanuste seas favoriidi seisuses ja teada, et oodatakse head kohta.

Olimpiakirjaskumises nii läkski. Meie poistel vaheldusid ilusad seeriad ootamatute kehvide laskude- ga järgmises. Sama oli ka teiste võistkondade esindajatega. Selles virvarris suutis meie poistest pronksmedalile tulla Karl-Armin Võsur (pildil paremal) 236 silmaga.

Peeter Kaus jäi neljandaks sama arvu silmadega ja Elari Tahvinov (pildil vasakul) kuuendaks 232 silmaga. Selle harjutuse kindlaimad esikohapretendendid valgane Kirill Lepman lasi 232 silma ja oli 7. kohal.

Hõbemedalite eest hoolitses Elari Tahvinov, kes neist esimese võitis spordipistoli ilma märgi har- jutuses 265 silmaga. Väga tubli esi- nemisega samas harjutuses teenis Karl Erik Zimmer 6. koha 252 sil- maga.

Tüdrukute arvestuses saavutas Anni Kallas 5. koha 262 silmaga ja Birgitta Vare 7. koha 258 silmaga.

Teise hõbemedali võitis Elari Tahvinov harjutuses 40 lasku õhu- pistolist 359 silmaga. 6. koha sai siin Karl-Armin Võsur 339 silmaga.

Püssilaskmises hoolitsesid pa- remate kohtade eest Jander Korpe, olles lamades harjutuses 7. ko- hal 279 silmaga, ja Villem Rehkal, olles õhupüssiharjutuses 8. kohal 343 silmaga.

Mati Seppi

MÜÜK

Müüa soodsalt sauna- ja suitsuahjud, kaminad, pliidid ja boilerid. Paigaldus. Pottsepatööd. Tel 505 4355.

Müüme põranda-, voodri- ja ehituslaudu mitmes laiuses. Vedu tasuta. Tel 506 4651.

Küttepuu, kuiv või toores, nii lahtiselt kui ka võrgus. **Kõdusõnnik** 30 kg. Tel 523 8852, 473 3301. Tammaru farm, www.tg.ee.

Kuiv okaspuu 37; toores lepp 28; kask 35; okaspuu 30 €/rm. Pikkus 30, 40 ja 50 cm. Vedu 3–7 rm kaupa. Tel 516 4278 ja 505 5203.

Kuivad pakitud kütteklotsid ja kaminapuud ning pakitud turba- ja puidubrikett. Kohalevedu tasuta. Tel 523 8503.

Müüa ehituslikku saematerjali ning voodri- ja põrandalauda. Vedu tasuta. Tel 528 2268.

Küttepuude müük (lehtpuu). Pikkus 30 cm, 40 cm ja 50 cm vastavalt ostja soovile. Hind alates 28 €/rm. Tame alates 5 rm. Hind koos kohaleveoga Haapsalu linna piires. E–R kl 9–17. Tel 5668 1436.

Halukalor OÜ pakub poolkuivi ja tooreid halli lepa, sanglepa, kase ja segapuu küttepuid, halu pikkused vastavalt tellija soovile. Kogused al 3–17 ruumist. Hinnad kokkuleppel. Tel 5343 0708, lauri@halukalor.ee.

Müüa 3 m küttepuid. Kohalevedu. Tel 505 3786.

Müüa küttepuud. Hall lepp al 28 €/rm, segapuu al 28 €/rm, must lepp al 32 €/rm ja kask al 35 €/rm. Metsakuiv okaspuu al 35 €/rm. Vedu hinnas. Halu pikkus vastavalt ostja soovile. Tel 5666 0431.

Kvaliteetne puidubrikett 960 kg, alus 172 €; Premium pellet 990 kg, alus 199 €. Kojuvedu hinna sees. Tel 5891 5954.

OST

Läänemaa jäätmejaam ostab vana-paberit, pappi ja kilet 20 €/t. Avatud E–R 9–17, L 9–14. Tel 5668 1436.

Musta ja värvilise vanametalli kokkuost aadressil Tööstuse 11, Haapsalu. www.rauaspets.ee. Teave tel 5837 6276.

Vanametalli ost ning olme- ja ohtlike jäätmete vastuvõtt Pul-

lapääl Läänemaa jäätmejaamas. Töstukauto teenus, metalli lõikamine. E–R kl 9–17, L 9–14. www.feralmet.ee. Tel 5668 1436.

Ostan vanu raamatuid, postkaarte, fotosid, merevaigust ehteid, mööblit, märke, samovare, medaleid, münte, paberraha, maale ja graafikat. Tel 5829 9810.

Ostan vanu kasutatud silikaatkive 1300 tk. Tel 5562 8386.

Ostame teie vana auto 5893 3306. Sõidukorras, kiirmüügihinnaga, avalikult, remontivajavad, kaua seisnud, ilma tehnoülevaatuseta.

KINNISVARA

OÜ Estest PR ostab metsa- ja põllumaad. Tel 504 5215, 514 5215, info@est-land.ee.

Ostan Haapsalus remonti vajava 1–3toalise korteri. Sobib ka ahjuküttega. Kiire tehing. Tel 5613 3677.

Aarete
KINNISVARA

Posti 21, Haapsalu,
www.aarete.ee

KINNISVARATEHINGUD
ja HINDAMINE.
Tel **473 4376**.

Silvi Merilo – 522 9958
Kairit Merilo – 506 6996

Ostame põllu-, heina- ja metsamaad. Parim hind. Tel 506 9600.

TEENUS

Ehitusfirma Developing OÜ

- * katuste renoveerimine,
- * fassaaditööd,
- * majade ehitus,
- * üldehitus.

Tagame kvaliteedi. Pakume koostööd korteriühistutele. Tel **5373 7796**.
www.developing.ee

Korstnapühkimisteenus. Tel 5567 4532. Helistada E–R kell 8–17.

Ehitus- ja remonditööd. Katuseehitustööd. Vihmaveesüsteemide müük ja paigaldusteenus. Tel 5347 7919.

Tootja Läänemaal valmistab klaasplastist septikuid ja mahuteid. Kaeve- ja planeerimistööd kopplaaduriga. Tel 551 0428, ain.raali@mail.ee.

Teostame remonditöid eramajades ja korterites. Tel 551 6283.

Ohtlike puude eemaldamine ning okste ja võsa lõikus. Töötame 7 päeva nädalas. Välismaal omandatud pikaaegne kogemus. Soodne hind ja kiire teenus. Helista julgelt ja leiame lahenduse. Tel 5623 0373. Randy

Ehitusfirma R&O Ehitus OÜ. Kõik ehitus- ja remonditööd: fassaadid, katused, terrassid, saunad, korrusmajade trepikojad jm. Valmistame, müüme ja paigaldame ka lisaplekke. Tel 5857 5060. www.lihulaehitus.ee.

Professionaalse tekstiilipesuri rent. Pihustiga puhastusseadet saab efektiivselt kasutada polstri puhastamiseks või plekkide eemaldamiseks vaipadelt. Hinna sees pesuvehendit 1 vaiba, 1 diivani ja 1 autosalongi jagu. Päevarent 22 eurot. Info tabiremont@gmail.com.

Puurkaevude puurimine ja projekterimine. Vee- ja kanalisatsioonitööd ning septikute paigaldus. Rauaeraldus, filtrite paigaldus. Tel 521 7415, 504 2999, www.baltipuurkaev.ee.

Elav muusika teie mis tahes peole! Teeme sündmuse toredaks ja meelde jäävaks! Tel 501 1696, www.syltament.ee.

Asrex OÜ teeb ehitus- ja remonditöid. Meeldivat koostööd soovides Asrex OÜ. Tel 5622 6716, info@asrex.ee, www.asrex.ee.

Teostame korterite ja majade kõiki sisetöid. Küsi julgelt lisainfot tel 5632 7955.

Ohtlike ja suurte puude raie. Arboristiteenus. Tel 504 7811.

Teeme rookatused ja harjamist ning kimmkatuseid. Küsi lisa tel 527 5570. Marko

Teostame kõiki katuse- ja mitmesuguseid üldehitustöid. Kvaliteet ja mõistlik hind! Tel 5638 7448.

TÖÖPAKKUMINE

Läänemaa Jäätmejaam võtab tööle halumasina operaatori. Tööaeg E–R 9–17. Täpsem info tel 5668 1436 või tulla kohapeale Ridala vald, Kiltsi küla.

Krausberg Eesti OÜ otsib hommi-kust puhastusteenindajat. Tööaeg alates 8.00. Info telefonilt 507 6737. Irma.

Vajame detsembriks Haapsalu kaubamaja ilutulestikuile veel ühte MÜÜJAT. Töö pole raske, vahetustega. Tel 5777 9999, 528 2330.

HOOLI RASKUSTESSE SATTUNUD PEREDEST!

Läänemaa Abikassa ootab heade inimeste ja organisatsioonide annetusi, et toetada raskustesse sattunud peresid Läänemaal. Annetusi saab teha kontole 221046665398, Swedbank AS. Teave Läänemaa portaalis www.laanemaa.ee (alajaotus „Elanikule”, Läänemaa Abikassa).

Lääne Elu toimetus Haapsalus Posti 30
(II korrus, sissepääs välistrepist)
avatud E-R kl 8.30-17. Tel 473 7111, 473 7222.
Teade ja kuulutus saada e-aadressil info@le.ee.
Veebis loe www.le.ee.

Avaldame kaastunnet Sirje Sannikule **ema** kaotuse puhul.

Reelika, Anu, Ülle ja Merileid

Avaldame sügavat kaastunnet Sirje Sannikule **ema** kaotuse puhul.

Töökaaslased Haapsalu Tarbijate Ühistust

Avaldame kaastunnet Andresele abikaasa ning Anderole ja Heitile **ema SILLE LAADUNGI** kaotuse puhul.

Hele ja Kaido

Sügav kaastunne Reedale ja Gregorile armsa ema ja vanaema **VILVE KINKUSTI** kaotuse puhul.

Meelis, Merle ja Alja

Südamlik kaastunne Sirje Sannikule kalli ema, Heigole ämma ja lastele vanaema **MATHILDE TOMSONI** surma puhul.

Perekonnad Seitoniid

Kallist tädi **MATHILDE TOMSONIT** mälestavad

Aavo ja Aime

Südamlik kaastunne Aarne Korjule kalli **ema** kaotuse puhul.

Kolleegid TS Laevadest

Üks tee on lõpuni käidud...

Lahkus **VILVE KINKUST.** Sügav kaastunne lähedastele.

Naabrid Raudtee tänavalt

Südamlik kaastunne Sirje Sannikule perega armsa **ema** kaotuse puhul.

Alvi, Maie, Kulle ja Kristhel

Sügisvihmad sind kaasa viisid, mälestused alles jäid. Südamlik kaastunne Andresele, Anderole ja Heitile kalli abikaasa ning ema **SILLE LAADUNGI** kaotuse puhul.

Aino

Jääd tehtud, tegemata teod, nii palju hellust andnud peod, jäi kaduvkauge koduhõng ja ajahabras elulõng... /O. Saar/ Avaldame kaastunnet Aarne Korjule kalli **ema** lahkumise puhul. Töökaaslased Virtsu ja Kuivastu sadamast

Mälestame klassivenda **VÄINO RASKASOVIT.** Südamlik kaastunne lähedastele.

Lihula keskkooli 24. lend

KIRIKUTEATED

EELK KOGUDUSED
HAAPSALU T, 28. novembril kl 18.30 toomkoori proov (Jaani saal). **R, 1. detsembril** kl 9 hommikupalvus (Jaani kirik), kl 13.30 teetund (Jaani saal), kl 15 kaunimad jõulu-laulud (soome keeles, toomkirik), kl 18 pidulik jumalateenistus, Soome 100. Esineb Pärnu M. Lüdigi nim meeskoor (toomkirik). **L, 2. detsembril** kl 17 advendikontsert-mõtisklus. Robert Jürjendal (kitarid) ja Jaan Tammsalu (sõnad ja mõteted). Vaba sissepääs (toomkirik), kl 18 advendiküünla süütamine Losiplatsil. Laulavad laulustudio DO-RE-MI lapsed. **P, 3. detsembril** kl 11 l advendi jumalateenistus armulauaga. Teenivad piiskop Tiit Salumäe ja Kalle Jätsa. Laulab Paul Ruudi kergemuusikakoor (toomkirik); kl 12 advendikontsert, Paul Ruudi kergemuusikakoor (vaba annetusega, toomkirik), kl 16 advendikontsert „Hingemuusikaga jõuluaega”. Birgit Sarap, Haapsalu poistekoor, Haapsalu põhikooli mudilaskoor, Haapsalu toomkoor ja Haapsalu muusikakooli kammerorkester. Dirigent Lehari Kaustel (vaba annetusega, toomkirik). **T, 5. detsembril** kl 18.30 toomkoori proov (Jaani saal). Toomkirik avatud R–P kl 11–15. Sissepääs annetusega. Kantselei, Kooli 6, avatud E, K, R kl 9–15. Diakoonia annetusmüük avatud E, K, R kl 10–13. Kontakt: haapsalu@eelk.ee, haapsalu.eelk.ee.

REKLAAM

Sander Sock

JÕUA, JÕUA, JÕULUAEGA

esmaettekanne

&

Benjamin Britten

CEREMONY of CAROLS

N. 7.12.2017 kell 19
Tallinna Peeteli kirik

L. 9.12.2017 kell 16
Haapsalu Toomkirik

Segakoor Noorus dirigendil Maarja Helstein ja Taavi Hark

Anna-Liisa Eller kannel

Assia Cunego harf

Sissepääs tasuta!

SEAGAKOOR

Noorus

SEAGAKOOR

Telia

Loe veebis www.le.ee

Mälestame **GERT VALDMETSA.** Avaldame kaastunnet perekonnale.

K.MET AS

Armas õpetaja Tiit Soostar, avaldame südamest kaastunnet, kui jätab hõvasti oma kalli **emaga.**

Sinu klass – 12.M õpilased

Mälestame head töökaaslast **GERT VALDMETSA** ja avaldame kaastunnet lahkunu omastele.

Töökaaslased toruosakonnast

Oled mõtetes kogu aeg meie juures. Mälestame kallist ema **ALIDE JOHANDIT** 25. surma-aastapäeval.

Tütar perega

Reakuulutus (kuni 4 rida): tööpakkumine, mets, kinnisvara, koolitus ja auto 4,50 €, alates 4. korrast 3,60 €; müük, loomad, teenus, ost, mitmesugust ja soovin üürida 3,30 €, alates 4. korrast 2,70 €; töötamine 2,10 €. Kood 1 €. Raamiga kuulutus 1,02 €/cm², logoga 1,20 €/cm², kordus 20% soodsam. Leinakuulutus 10,50 €, topeltsuuruses 18 € ja matuseteade (topeltsuuruses) 10,50 €. Õnnitlus: väike 10,50 € ja topeltsuuruses 18 €. Tänuavaldus 10,50 €. Teated 0,66 €/cm²; raamitult 0,78 €/cm². Kuhu minna 0,42 €/cm². Kirikuteated 12 € kuus kogudus. Avatud E–R kl 8.30–17, tel 473 7111, faks 473 7040, **e-post info@le.ee**

Haapsalu saab täna jõulukuuse

Teisipäeva ennelõunal püstitatakse Haapsalu Lossi platsile jõulukuusk.

Et liiklus ja platsil parkivad autod kuuse püstitamist ei takistaks, suleti Lossiplats osaliselt eile õhtul, piirangud kehtivad teisipäeva õhtuni. Teisipäeva ennelõunal kella 10 ja 11 vahel palub Haapsalu linnavalitsus Posti ja Karja tänaval mitte parkida, sest kuusk on tänava tunduvalt laiem kui tavaliselt.

Kuusk tuuakse Haapsallu Lääne-Nigula vallast Suur-Nõmmkülast. Haapsalu linnavalitsuse pressiesindaja Tõnu Parbus ütles, et kuusk võeti maha eelmisel nädalal. „Ilmastikuolud on rasked, maa on märg ning selle tõttu valitigi puu langetamiseks ja laadimiskohta toomiseks kuivem päev,” selgitas Parbus.

Haapsalu jõulukuusk maksab 500 eurot, sellele lisandub kuuse transpordi ja püstitamise maksumus.

URMAS LAURI

ARVO TARMULA

ILMAENNUSTUS

MUJAL MAAILMAS

28. novembril

Helsingi 3°
Rooma 10°
Kairo 23°
Sydney 23°
New York 7°

Täna Läänemaal

Pilves ilm. Vihma- ja lörtsisadu levib keskpäevaks saartelt mandrile ja laieneb edasi ida-kirde suunas, sisemaal tuleb sekka ka lund. Puhub lõuna- ja kagutuul 5–12, rannikul puhanguti 15 m/s. Õhutemperatuur on 1 kuni 3 kraadi.

Kolmapäev

lõuna-, kagutuul
5–10 (14) m/s

öö päev
0°...4°

Neljapäev

kagu-, lõunatuul
4–9 m/s

öö päev
-1°...3°

Reede

ida-, kirdetuul
7–13 (17) m/s

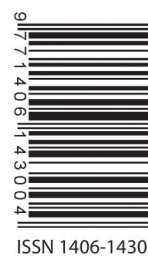
öö päev
-1°...2°

Laupäev

muutlik tuul
3–11 m/s

öö päev
-1°...2°

ISSN 1406-1430

VAATA KA
WWW.LE.EE

Autoklaas katki? Meie saame Teid aidata.

Küsi infot: +372 558 7177

Autoklaaside kivitäkete parandus ja klaasipragude peatamine.

Esiklaasi tükete parandus alates 40 € täke

Klaasipragude peatamine 25 €

Autoklaaside kahjukäsitlemine ja müük

Kui kivitäkke parandus esiklaasil ei ole võimalik, vahetame katkise klaasi välja. Oname Sekurit Partner kvaliteedimärki, mis on juhtiva autoklaaside tootja Saint-Gobain garantii, et töö saab tehtud kvaliteetselt.

Ummacar Auto OÜ
Oja 7, Haapsalu, Läänemaa
ummacarauto@gmail.com
www.ummacar.ee

Aeg varuda küttepuid järgmiseks talveks – hinnad soodsad ja järjekorrad lühikesed!

TOORES LEHTPUU
alates 28 € ruum

METSAKUIV OKASPUU
alates 35 € ruum

Hind sõltub puude pikkusest ja vahemaast.

Tarne 10 ja 15 ruumi

Tel 502 4895

www.pajakapuit.ee

Raja K.T.
bio küt.

OSTAME

küttepuitu, virnastatud ja kasvavat võsa, raieõigust ning metsakinnistuid.

TEOSTAME

kraavi- ja põlluservade võsast puhastamist giljotiiniga.

Võta julgelt ühendust telefonil 504 8655 või saada e-kiri info@rajakt.ee
www.rajakt.ee

OSTAME

• kasvavat võsa

• vähemväärtusliku lehtpuu

raieõigusi

• leht- ja okaspuu küttepuid

• lepa enamusega metsakinnistuid

reigo@lumbar.ee
tel 5342 0379 | www.lumbar.ee

Üllata lähedast!

Uuemäsa keskus

Tallinna mnt 84

Avatud E–N 8–19

R–L 8–20

P 10–16

472 0383, 509 3229

Cipax Eesti AS on Rootsi firma Cipax Industri AB tütarettevõtte, mis kuulub XANO Industri AB kontserni. XANO Industri AB koosneb paarikümnest juhtivast tööstusettevõttest, mis tegutsevad Põhjamaades ja Baltikumis. Cipax Eesti ASi põhitegevusala on plasttoodete valmistamine rotatsioonvalv meetodil.

CIPAX EESTI AS

Taebas otsib oma meeskonda:

CNC freespingi operaatorit

Töö kirjeldus:

Plasttoodete töötlemine CNC freespingil. Sõltuvalt töömahust on töö kahes vahetuses.

Nõudmised kandidaadile:

- vähemalt keskharidus
- hea arvutioskus
- tehniline taip
- pingetaluvus
- arenemis- ja õppimisvõime

Kasuks on:

- varasem töökogemus CNC masinal
- programmeerimise algetadmised
- tehniline haridus
- inglise keele oskus

Omalt poolt pakume:

- vastutusriskast tööd arenevas ja dünaamilises meeskonnas
- motiveerivat ja tulemustest sõltuvat töötasu. Töötasu kuus al 1115 €
- väljaõpet kohapeal
- täiendkoolitusi
- nüüdisaegseid tööttingimusi
- mitmesuguseid soodustusi, toetusi ning firmaüritusi

Töö iseloom

- Asukoht: Taebla
- Tööle asumise aeg: esimesel võimalusel
- Töö tüüp: täistööaeg
- 509 7934 / 472 4430
- Koduleht www.cipax.ee

Lisainfo

CV palume saata esimesel võimalusel:

- estonia@cipax.com või
- Nurme 5, 90801 Taebla Läänemaa

1 kuu	9,00 eurot	7 kuud	53,90 eurot
2 kuud	18,00 eurot	8 kuud	61,60 eurot
3 kuud	23,10 eurot	9 kuud	69,30 eurot
4 kuud	30,80 eurot	10 kuud	77,00 eurot
5 kuud	38,50 eurot	11 kuud	84,70 eurot
6 kuud	46,20 eurot	12 kuud	92,40 eurot

LÄÄNE ELU

TELLIMISHINNAD

www.le.ee

tel 473 7222

**Sõlmi nüüd pangas e-arve
püsimakse leping ja maksa kuu
eest ainult 7,32 eurot**